

Rozdział 5. Podejście wrażliwe na głosowanie w celu identyfikacji i przesłuchania ofiar

Unit-responsible partner: Dignita

Co-funded by
the European Union

5. Podejście wrażliwe na głosy ofiar w identyfikacji i przesłuchiwaniu ofiar

5.1 Wprowadzenie do rozdziału

Rozdział „Wrażliwe podejście do ofiar handlu ludźmi ‘VoT’ do identyfikacji i przesłuchiwania ofiar” dostarcza niezbędnej wiedzy i praktycznych narzędzi dla specjalistów zajmujących się zwalczaniem handlu ludźmi w celu wyzysku w pracy. Zaprojektowany, aby sprostać specyficznym wyzwaniom związanym z pracą z ofiarami handlu ludźmi (VoT), moduł ten wyposaża uczestników w umiejętności identyfikacji ofiar i prowadzenia przesłuchań w sposób uwzględniający traumę, uwzględniający różnice kulturowe i szanujący godność człowieka.

Grupy docelowe tego szkolenia obejmują organy ścigania, prokuratorów, inspektorów pracy i osoby pracujące na pierwszej linii, takie jak pracownicy socjalni, pracownicy służby zdrowia, pracownicy ochrony dzieci i władze migracyjne. Specjaliści ci mają wspólny cel, jakim jest usprawnienie identyfikacji ofiar oraz wzmocnienie działań zapobiegawczych, dochodzeniowych i ścigania przestępstw związanych z handlem ludźmi w Unii Europejskiej, zgodnie z szerszymi celami projektu ERADICATING II.

5.2 Cele nauczania rozdziału

Zrozumienie koncepcji podejścia uwzględniającego potrzeby ofiary (VoT):

- zrozumienie traumy i zdefiniowanie zasady podejścia skoncentrowanego na ofierze, uwzględniającego traumę i uwzględniającego aspekty kulturowe w kontekście handlu ludźmi w celu wyzysku pracowniczego.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

- Rozpoznawanie oznak handlu ludźmi: Identyfikowanie kluczowych sygnałów i zachowań, które mogą sugerować, że dana osoba jest ofiarą handlu ludźmi w celu pracy przymusowej.
- Rozwijanie skutecznych umiejętności komunikacyjnych: stosowanie techniki budowania zaufania i relacji z ofiarami, dbając o to, aby wywiady były prowadzone z empatią, poufnością i poszanowaniem praw i dobrego samopoczucia ofiary.
- Przeprowadzenie bezpiecznych i etycznych wywiadów: Wykorzystanie wiedzy, aby uzyskać dokładne i wiarygodne informacje od ofiar, jednocześnie minimalizując ryzyko ponownej traumy i zapewniając ich bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne.
- Promowanie ochrony i wsparcia dla ofiar: Uznawanie znaczenia kierowania ofiar do odpowiednich służb wsparcia.

5.3 Definicje

Handel ludźmi

Handel ludźmi to werbowanie, transport, transfer, ukrywanie lub przyjmowanie osób siłą, oszustwem lub podstępem, w celu ich wykorzystania dla zysku. Mężczyźni, kobiety i dzieci w każdym wieku i z każdego środowiska mogą paść ofiarą tego przestępstwa, które występuje w każdym regionie świata.

Handel pracą

Handel ludźmi w celu wyzysku siły roboczej, w którym osoby są zmuszane do pracy siłą, oszustwem lub przymusem. Typowe wskaźniki obejmują niewypłacanie wynagrodzeń,

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

CSD
CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

nadgodziny, konfiskatę dokumentów, niebezpieczne warunki życia lub pracy oraz przemoc fizyczną.

Ofiara handlu ludźmi (VoT)

Osoba, która została poddana wyzyskowi poprzez zastosowanie przymusu, oszustwa, nadużycia władzy lub wykorzystania bezbronności w celach obejmujących pracę przymusową, wykorzystywanie seksualne lub inne formy nadużyć.

Podejście wrażliwe na VoT

Metoda interakcji i wspierania osób zidentyfikowanych lub podejrzewanych o handel ludźmi. Kładzie nacisk na empatię, godność i szacunek, jednocześnie uwzględniając indywidualne potrzeby i wrażliwość ofiar. Podejście to integruje zasady opieki uwzględniającej traumę, strategie skoncentrowane na ofierze oraz praktyki uwzględniające różnice kulturowe, aby stworzyć wspierające i wzmacniające środowisko dla ofiar.

Trauma

Trauma to psychologiczna i emocjonalna reakcja na stresujące lub niepokojące zdarzenie, które przytłacza zdolność jednostki do radzenia sobie z nim. Może być wynikiem bycia świadkiem lub doświadczenia zdarzenia, które stanowi fundamentalne zagrożenie dla integralności fizycznej i psychicznej danej osoby lub dla jej przetrwania.

Podejście uwzględniające traumę

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

To podejście poprawia zrozumienie, rozpoznawanie i reagowanie na skutki traumy u jednostek. Kładzie nacisk na tworzenie bezpiecznego i wspierającego środowiska, które zapobiega ponownej traumatyzacji i umożliwia jednostkom powrót do zdrowia.

Podejście skoncentrowane na ofierze

Podejście skoncentrowane na ofierze to metoda wspierania jednostek, która priorytetowo traktuje ich prawa, potrzeby i dobrostan. Zapewnia ona traktowanie ofiar z godnością, szacunkiem i empatią oraz podkreśla ich autonomię w podejmowaniu decyzji.

Wrażliwość kulturowa

Dopuszczalność, poszanowanie i odpowiednie reagowanie na różnice kulturowe i praktyki podczas pracy z ofiarami pochodzącymi z różnych środowisk.

Retraumatyzacja

Dodatkowa krzywda doznana przez ofiarę z powodu niewrażliwych lub niewłaściwych reakcji ze strony władz lub systemów wsparcia.

Poufność

Zasada zachowania prywatności informacji udostępnianych przez ofiary i ujawniania ich wyłącznie za ich świadomą zgodą lub gdy jest to prawnie wymagane w celu ochrony ich bezpieczeństwa lub bezpieczeństwa innych osób.

5.4 Część teoretyczna / informacyjna

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Identyfikacja ofiar handlu ludźmi, zwłaszcza handlu ludźmi do pracy przymusowej, to trudny, ale kluczowy proces, wymagający zniuansowanego podejścia uwzględniającego traumę. Wiele ofiar nie identyfikuje się jako ofiary handlu ludźmi, często z powodu strachu, przymusu, manipulacji psychologicznej lub braku świadomości na temat ich wykorzystywania. W związku z tym osoby działające na pierwszej linii, w tym funkcjonariusze organów ścigania, prokuratorzy, inspektorzy pracy i pracownicy pierwszej linii, tacy jak pracownicy socjalni, pracownicy służby zdrowia, funkcjonariusze ochrony dzieci i władze migracyjne, odgrywają kluczową rolę w wykrywaniu oznak handlu ludźmi i podejmowaniu interwencji mających na celu ochronę ofiar.

Złożoności w identyfikacji ofiar

Handlarze ludźmi często stosują wyrafinowane metody kontroli i wykorzystywania swoich ofiar, co utrudnia ich wykrycie. Ofiary mogą sprawiać wrażenie, że żyją lub pracują w pozornie normalnych warunkach, podczas gdy w rzeczywistości są obiektami przemocy i przymusu za zamkniętymi drzwiami. Typowe bariery utrudniające identyfikację ofiar obejmują:

- Lęk przed odwetem – ofiary mogą obawiać się gróźb lub przemocy wobec siebie lub swoich rodzin, jeśli ujawnią swoją sytuację.
- Brak zaufania do władz – negatywne doświadczenia lub strach przed aresztowaniem, deportacją lub karą mogą zniechęcać ofiary do szukania pomocy.
- Manipulacja psychologiczna – wiele ofiar jest poddawanych taktykom zniekształcającym ich postrzeganie rzeczywistości, takim jak uzależnienie od handlarzy ludźmi lub syndrom sztokholmski.

Hochschule für den öffentlichen Dienst in Bayern
Fachbereich Polizei

CSD
CENTER FOR THE STUDY OF DEMOCRACY

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

- Bariery kulturowe i językowe – ofiary mogą mieć trudności z komunikowaniem swoich doświadczeń lub zrozumieniem swoich praw ze względu na różnice językowe lub normy kulturowe.

Kluczowe wskaźniki handlu ludźmi w celach zarobkowych

Identyfikacja ofiar handlu ludźmi wymaga uważnej obserwacji wskaźników behawioralnych, fizycznych i sytuacyjnych:

- **Objawy behawioralne** – ofiary mogą wykazywać strach, lęk, depresję, luki w pamięci lub przedstawiać niespójne relacje. Mogą wydawać się zbyt uległe lub wykazywać niechęć do interakcji z przełożonymi.
- **Objawy fizyczne** – wśród ofiar powszechne są dowody przemocy fizycznej, niedożywienia, wyczerpania lub nieleczonych problemów zdrowotnych.
- **Objawy sytuacyjne** – ofiary często nie mają dostępu do dokumentów tożsamości, mogą mieszkać w przeludnionych lub niebezpiecznych mieszkaniach i pracować w nadgodzinach w trudnych warunkach za niskie wynagrodzenie lub bez wynagrodzenia.

Etapy handlu ludźmi, które należy wziąć pod uwagę podczas procesu identyfikacji

1. Rekrutacja

Określ formę rekrutacji – poprzez oszustwo, przymus, długi.

2. Transport

Określ warunki, w jakich osoby zostały przeniesione, w tym metody i osoby zaangażowane.

3. Wyzysk

Określ charakter nadużycia, taki jak praca przymusowa, niewola za długi lub groźby.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

4. Reintegracja lub powrót

Rozpoznaj wyzwania, z jakimi borykają się ofiary, próbując uciec lub odbudować swoje życie.

Rola narzędzi przesiewowych

- Ustrukturyzowane narzędzia przesiewowe, takie jak Narzędzia Przesiewowe IOM (IOM Narzędzia przesiewowe) lub Narzędzie Identyfikacji Ofiar Handlu Ludźmi (TVIT) opracowane przez Vera Institute of Justice, są istotne dla oceny potencjalnych przypadków. Narzędzia te pomagają przesłuchującym w zadawaniu właściwych pytań, pozwalających odróżnić ofiary handlu ludźmi od osób w innych sytuacjach zagrożenia. Badania przesiewowe powinny priorytetowo traktować:
 - Prywatność i bezpieczeństwo, zapewniające ofierze poczucie bezpieczeństwa podczas procesu.
 - Pytania otwarte, które pozwalają ofiarom swobodnie dzielić się swoimi doświadczeniami, bez poczucia osądu lub przymusu.
 - Świadoma zgoda, wyjaśniająca cel wywiadu i sposób wykorzystania informacji.
 - Podejście wrażliwe na VoT w identyfikacji

Trauma często wywołuje intensywne uczucia strachu, bezradności lub przerażenia i może objawiać się zarówno psychologicznie, jak i fizycznie. Kluczową cechą traumy jest możliwość ponownego przeżycia doświadczenia poprzez natrętne wspomnienia, retrospekcje lub bodźce emocjonalne, które mogą wpływać na samopoczucie i zachowanie jednostki.

Trauma może mieć następujące skutki dla mózgu:

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

1) Zmiany w funkcjonowaniu mózgu:

- Trauma wywołuje reakcje chemiczne w mózgu, znacząco wpływając na percepcję, reakcje, zachowanie i pamięć.
- Reakcje te mogą zaburzać regulację emocji i prowadzić do mechanizmów przetrwania, takich jak walka, ucieczka lub zamrożenie, wypychając jednostkę poza „okno tolerancji” (optymalny stan, w którym stres i emocje są możliwe do opanowania).

2) Wpływ na pamięć:

- Pamięć jest przechowywana w mózgu w inny sposób po urazie, często fragmentarycznie lub zdeorganizowanie.
- Ofiary mogą doświadczać opóźnionego zgłaszania zdarzeń lub trudności z przypomnieniem sobie szczegółów i kolejności zdarzeń. Jest to naturalna reakcja, a nie oznaka nieuczciwości.

3) Reakcje mimowolne:

- Reakcje na traumę są automatyczne i wymykają się świadomej kontroli jednostki.
- Błędna interpretacja tych reakcji (przez organy ścigania lub inne osoby) może prowadzić do osądów, że ofiary zatają informacje lub kłamią.

Zrozumienie skutków traumy i zastosowanie podejścia uwzględniającego wrażliwość i świadomość traumy w VoT jest zatem kluczowe dla zapewnienia ofiarom godnego i troskliwego traktowania w całym procesie identyfikacji. Obejmuje to:

- Priorytetowe traktowanie bezpieczeństwa – stwórz środowisko, w którym ofiary czują się bezpiecznie i otrzymują wsparcie.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

- Budowanie zaufania – pamiętaj, że budowanie zaufania wymaga czasu, szczególnie w przypadku osób, które mogły doświadczyć zdrady lub przemocy.
- Wspieranie ofiar – upewnij się, że ofiary mają kontrolę nad swoimi wyborami i nie są zmuszane do działań, z którymi czują się niekomfortowo.

Wywiad wrażliwy na „VoT”

Podczas rozmów z ofiarami handlu ludźmi do pracy przymusowej, kluczowe jest przyjęcie podejścia opartego na wrażliwości, charakterystycznego dla metody VoT. Zaczyna się od stworzenia bezpiecznego, empatycznego środowiska, w którym ofiary czują się wspierane i szanowane. Ofiary handlu ludźmi mogły być kontrolowane za pomocą strachu, gróźb lub manipulacji psychologicznej, dlatego kluczowe jest zbudowanie zaufania na wczesnym etapie. Obejmuje to zapewnienie zaspokojenia pilnych potrzeb, takich jak jedzenie, ubranie i schronienie, przed rozpoczęciem rozmów. Miejsce powinno być neutralne i niestwarzające zagrożenia, z wyjątkiem miejsc, które mogłyby zostać odebrane jako onieśmielające, takich jak komisariaty policji, chyba że jest to konieczne. Zalecany jest profesjonalny strój, który podkreśla przystępność, a nie autorytet, a tłumacze lub personel pomocniczy (w razie potrzeby) muszą być starannie dobierani, aby zapewnić neutralność i kompetencję kulturową.

Proces wywiadu powinien priorytetowo traktować autonomię, godność i dobrostan emocjonalny ofiary. Przesłuchujący muszą wyjaśnić cel i strukturę wywiadu, sprecyzować prawa ofiary oraz określić oczekiwania dotyczące czasu trwania i treści. Umożliwienie ofiarom decydowania o tempie rozmowy oraz możliwości jej przerwania lub przerwania w dowolnym momencie wzmacnia poczucie kontroli i bezpieczeństwa.

Pytania otwarte i pozbawione sugestii są niezbędne, aby zachęcić do swobodnej narracji, a używany język powinien uwzględniać kontekst kulturowy i indywidualny.

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

CSD
CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Terminologia powinna być zgodna z doświadczeniami ofiary i unikać sformułowań potencjalnie stygmatyzujących lub mylących.

Ofiary mogą wykazywać oznaki traumy, takie jak minimalizowanie, zaprzeczanie lub niespójne relacje, ze względu na swój stan psychiczny. Trauma może zaburzać pamięć i przetwarzanie emocjonalne, utrudniając ofiarom przedstawienie spójnej narracji. Przesłuchujący muszą podchodzić do tych niespójności ze zrozumieniem, w razie potrzeby przeformułując pytania i dając ofiarom wiele możliwości wyjaśnienia. **Unikanie obwiniania i osądzania** jest kluczowe, ofiary powinny mieć pewność, że ich doświadczenia są prawdziwe i że nie ponoszą odpowiedzialności za krzywdę, której doznały.

Budowanie zaufania wymaga szczerych wyrazów troski i empatii. Docenienie odwagi ofiary w dzieleniu się swoją historią oraz potwierdzenie jej prawa do bezpieczeństwa i godności to kluczowe elementy. Sformułowania takie jak „Twoje bezpieczeństwo jest naszym priorytetem” i „Nie ponosisz winy za to, co cię spotkało” mogą pomóc w nawiązaniu relacji i złagodzeniu strachu przed osądem lub odwetem.

Integracja protokołów **poufności** jest niezbędna dla ochrony ofiar przed dalszymi krzywdami. Omówienie sposobu wykorzystania ich danych, uzyskanie zgody na ich wykorzystanie oraz ograniczenie dostępu do ich danych to kluczowe kroki. Tłumacze i personel biorący udział w procesie przesłuchania powinni podpisać umowy o poufności, aby zapewnić, że poufne informacje nie zostaną udostępnione osobom upoważnionym.

Do nagrywania wywiadów należy podchodzić ostrożnie, upewniając się, że ofiary czują się komfortowo z zastosowaną metodą, niezależnie od tego, czy jest to nagranie audio, wideo, czy dokumentacja pisemna. Każde nagranie musi być transparentne i musi

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

zostać uprzednio uzyskane ze świadomą zgodą. Jeśli ofiary wyrażą dyskomfort, należy zaproponować im alternatywne metody.

Przesłuchania muszą być zgodne z **normami etycznymi i prawnymi**. Należy przestrzegać przepisów prawa jurysdykcyjnego, w szczególności tych regulujących prawa nieletnich i korzystanie z usług tłumaczy. Prawa ofiar, takie jak dostęp do reprezentacji prawnej i tymczasowego pobytu, powinny być chronione w trakcie całego procesu. Etyczne praktyki wymagają, aby ofiary nigdy nie były zmuszane do składania zeznań. Przejrzystość potencjalnych konsekwencji prawnych ich zeznań ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia świadomej współpracy.

Zastosowanie **modelu PEACE** zapewnia ustrukturyzowane ramy dla wywiadów w kilku etapach:

1) **Planowanie i przygotowanie** obejmują zrozumienie kontekstu ofiary i zorganizowanie zasobów wsparcia, takich jak poradnictwo uwzględniające traumę, w razie potrzeby.

2) **Zaangażowanie i wyjaśnienie** pomagają zbudować relację i nadać ton współpracy.

3) **Etap relacji** koncentruje się na gromadzeniu informacji poprzez swobodną narrację ofiary, z minimalną liczbą przerw.

4) **Zamknięcie i ocena** zapewniają, że natychmiastowe obawy ofiary zostaną uwzględnione, a proces zostanie sprawdzony pod kątem kompletności i wrażliwości.

Przykłady pytań wrażliwych dotyczących VoT*:

Tabela 9. Przykłady pytań wrażliwych dla VoT

Nie	Tak
„Dlaczego ty...?” „Dlaczego ty nie...?”	Kiedy (konkretne wydarzenie miało miejsce), jakie były Twoje odczucia i myśli? „Czy możesz opowiedzieć więcej o tym, co się wydarzyło, kiedy...?”
„Zacznij od początku i powiedz mi, co się stało”. „Jak długo trwał atak?”	Od czego chciałbyś zacząć? „Czy mógłbyś mi powiedzieć, co pamiętasz ze swojego doświadczenia?” „Co możesz mi powiedzieć o tym, co działo się przed/w trakcie/po napaści?”
„Dlaczego poszedłeś z podejrzanym?” „Myślisz, że ich zwodziłeś?”	Czy możesz opisać, co myślałeś i czułeś, kiedy byłeś z podejrzanym? „Czy zachowanie podejrzanego zmieniło się po tym, jak z nim poszedłeś? Jak się z tym czułeś?”
„Dlaczego byłeś na zewnątrz o tej porze i w tym miejscu?”	„Co możesz mi powiedzieć o tym, co spowodowało cię tutaj o tej porze/dnia?”
„Dlaczego nie odszedłeś?”	„Czy potrafisz opisać, co się działo, kiedy byłeś w... (pokoju, samochodzie, domu itp.)?”

	„Jakie były twoje myśli i/lub uczucia, kiedy byłeś w... (pokoju, samochodzie, domu itp.)?”
„Powiedziałeś nie?”	„Co pamiętasz z tego, co zrobiłeś lub powiedziałeś podczas incydentu?” „Jak podejrzany zareagował na twoje słowa lub działania? Czy pamiętasz, jak się wtedy czułeś?”
„Czy stawiałeś opór?”	„Co czułeś, że jesteś fizycznie w stanie zrobić podczas tego incydentu?” „Co działo się w twojej głowie, gdy zdałeś sobie sprawę, że jesteś w niebezpieczeństwie?”
„Dlaczego nie zgłosiłeś tego od razu?”	„Czy coś szczególnego skłoniło cię do tego, żeby opowiedzieć nam dziś o tym incydencie?” „Czy był ktoś, komu ufałeś i komu mógłbyś opowiedzieć o tym incydencie po jego zejściu? Co myślałeś i czułeś, kiedy mu powiedziałeś?”
„Czy ktoś widział, co się stało?”	„Czy może mi pan powiedzieć o osobach lub świadkach, którzy mogli widzieć pana i podejrzanego razem lub którzy mogli widzieć zdarzenie?” „Czy może mi pan powiedzieć o osobach lub świadkach, którzy mogli pana widzieć po zdarzeniu?”

Przeprowadzający wywiady powinni unikać pytań lub odpowiedzi, które mogą wydawać się konfrontacyjne lub dyrektywne, takich jak te zaczynające się od „dlaczego”, polecenia takie jak „wyjaśnij mi” lub prośby o opisanie sytuacji krok po kroku, na przykład „a co się potem stało?”. Zamiast tego, zadawanie pytań otwartych pozwala respondentowi na dzielenie się informacjami we własnym tempie i na podstawie

własnych doświadczeń od tego, co potrafią sobie przypomnieć. Dla ofiar takie podejście może pomóc w odzyskaniu wspomnień z traumatycznego wydarzenia i zapewnić poczucie kontroli w trakcie procesu, przeciwdziałając poczuciu bezsilności, którego doświadczyły podczas wykorzystywania.

Natychmiastowe wsparcie i współpraca między agencjami

Po zidentyfikowaniu ofiary wymagają natychmiastowego wsparcia, w tym opieki medycznej, bezpiecznego zakwaterowania i dostępu do usług psychospołecznych. Powinny istnieć mechanizmy kierowania, które umożliwią im dostęp do specjalistycznych zasobów dostosowanych do ich potrzeb. Współpraca między organami ścigania, placówkami opieki zdrowotnej, organizacjami pozarządowymi i organizacjami społecznymi ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia kompleksowego wsparcia.

5.5 Proponowana aktywność dla rozdziału

Tabela 10. Identyfikacja i przesłuchanie ofiary handlu ludźmi w celach przymusowych

Nazwa działania	'Identyfikacja i przesłuchanie ofiary handlu ludźmi w celu pracy przymusowej
Rodzaj działalności	Odgrywanie ról na podstawie studium przypadku Scenariusz: Julia to 28-letnia kobieta z Ukrainy, która uciekła przed wojną i szukała schronienia w Bułgarii. Mężczyzna zaoferował jej pracę sprzątaczką w hotelu, obiecując godziwe wynagrodzenie i bezpieczne zakwaterowanie. Po przyjeździe jej paszport został skonfiskowany, a ona sama została zmuszona do wielogodzinnej pracy bez wynagrodzenia. Julia mieszka w ciasnym, wspólnym mieszkaniu z ograniczoną swobodą wychodzenia z domu. Czuje się

	uwięziona i obawia się, że władze zawsze będą wspierać bułgarskiego właściciela hotelu, a nie ukraińskiego uchodźcę. Julia wydaje się być wycofana i waha się przed zabieraniem głosu podczas rozmów.
Czas trwania	30 min.
Cele nauczania	Uczestnicy: • Nauczą się rozpoznawać oznaki handlu ludźmi w pracy poprzez sygnały werbalne i niewerbalne. • Będą stosować metody VoT (z uwzględnieniem wrażliwości na potrzeby klienta) podczas przesłuchiwanie ofiar, zapewniając im bezpieczeństwo i szacunek. • Będą analizować zachowania ofiar, aby identyfikować oznaki strachu, przymusu i traumy, jednocześnie rozróżniając bariery utrudniające ujawnienie informacji. • Będą oceniać własne techniki, aby udoskonalić komunikację i skutecznie budować zaufanie z ofiarami. • Będą tworzyć zindywidualizowane strategie wspierające unikalne potrzeby kulturowe, emocjonalne i logistyczne ofiar.
Potrzebne materiały	• Studium przypadku w wersji drukowanej lub cyfrowej. • Wydrukowane formularze obserwacji z kryteriami oceny. • Prywatna przestrzeń dla każdej grupy do odgrywania ról.
Wytyczne dla osoby prowadzącej	Wprowadzenie (5 minut): • Przedstaw studium przypadku i poinstruuuj uczestników, jaki jest cel zajęć.

	Przygotowanie: • Podziel uczestników na grupy 4–6 osobowe. • Przypisz role w każdej grupie: Ofiara, Przesłuchujący, Obserwatorzy. • Przekaż każdej grupie studium przypadku przedstawiające realistyczny scenariusz handlu ludźmi. Odgrywanie ról: • Ofiara – wciel się w postać Julii, wykorzystując szczegóły ze studium przypadku. Dostosuj odpowiedzi, aby odzwierciedlały nerwowość, nieufność i niechęć do ujawniania szczegółów. • Przesłuchujący – przeprowadź symulację wywiadu, aby zidentyfikować oznaki handlu ludźmi, stosując podejście wrażliwe na potrzeby klienta (VoT) (zaspokajanie bieżących potrzeb, budowanie zaufania, zadawanie pytań otwartych, zapewnienie bezpieczeństwa). Wykonanie odgrywania ról (15 minut): • Wywiady koncentrują się na budowaniu relacji i zbieraniu informacji od ofiary. • Obserwatorzy monitorują, w jaki sposób osoba przeprowadzająca wywiad stosuje zasady wrażliwego podejścia VoT (unikanie osądu, poszanowanie autonomii itp.).
Odprawa	Po odegraniu ról każda grupa zastanawia się nad następującymi kwestiami (10 minut): • Przesłuchujący – Co stanowiło wyzwanie w budowaniu zaufania lub identyfikowaniu oznak handlu ludźmi? • Ofiara – Jak zachowanie przesłuchującego wpłynęło na Twój poziom komfortu podczas przesłuchania? • Obserwatorzy – Jakie mocne strony i obszary do poprawy zauważyliście w podejściu przesłuchującego?

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

	Prowadź dyskusję grupową, aby podzielić się spostrzeżeniami i powiązać ćwiczenie z praktykami w praktyce.
Wskazówki dla moderatora	Przed odgrywaniem ról Przygotuj uczestników: - o Poinformuj ich o celu i podstawowych zasadach aktywności (szacunek, empatia, poufność). - o Upewnij się, że rozumieją swoje role (ofiary, osoby przeprowadzającej wywiad, obserwatora) i studium przypadku. • Przygotuj scenę: - o Przygotuj wcześniej przestrzeń dla grupy. - o Zapewnij materiały, takie jak studium przypadku i formularze ewaluacyjne. Podczas odgrywania ról • Ułatwiał realistyczne wykonanie: - o Zachęcaj „ofiary” do autentycznego przedstawienia emocji, takich jak nerwowość czy niechęć. - o Nakłoń osobę przeprowadzającą wywiad do zadawania pytań otwartych, empatii i wrażliwości kulturowej. • Monitorowanie i wsparcie: - o Obserwuj dynamikę grupy i w razie potrzeby interweniuj, aby utrzymać koncentrację i komfort. - o Utrzymuj ćwiczenie w wyznaczonym czasie. - o Utrzymuj pozytywną i wspierającą atmosferę. Po odgrywaniu ról

	• Podsumowanie: - o Ułatwienie refleksji: Co się sprawdziło? Co stanowiło wyzwanie? - o Podkreślenie pozytywnych zachowań (empatia, słuchanie) i zasugerowanie ulepszeń. • Odniesienie do kluczowych koncepcji modułu: - o Wzmocnienie podejść uwzględniających podejście VoT. - o Powiązanie lekcji z praktycznymi zastosowaniami, takimi jak identyfikacja wskaźników handlu ludźmi i zadawanie właściwych pytań. - o Zajęcie się emocjami: uznanie intensywności emocjonalnej aktywności.
Materiały informacyjne	• Wydrukowane studia przypadków • Wydrukowane formularze ewaluacyjne
Warianty wdrożenia online	• Zaprezentuj studium przypadku wszystkim uczestnikom podczas sesji głównej, korzystając ze slajdów lub udostępnionego dokumentu i podaj instrukcje. • Podziel uczestników na grupy (4–6 osób w każdej) korzystając z funkcji „pokoju spotkań” na platformie online. • Przypisz role: Ofiara, Osoba przeprowadzająca wywiad, Obserwatorzy. • Udostępnij wirtualne studium przypadku (za pośrednictwem udostępnionego dokumentu lub slajdu) każdej grupie. - o Odgrywanie ról odbywa się w pokojach przejściowych i trwa 10–15 minut.

	○ Osoba przeprowadzająca wywiad komunikuje się z ofiarą, tak jak podczas wirtualnego wywiadu (za pośrednictwem połączenia wideo). ○ Obserwatorzy sprawdzają przestrzeganie zasad dotyczących VoT i wskazują obszary wymagające poprawy. • Monitoruj sesje w grupach, aby zapewnić skupienie i produktywność dyskusji. W razie potrzeby skorzystaj z czatu lub funkcji „drop-in”, aby udzielić wskazówek. • Zaprosz wszystkich uczestników z powrotem na główną sesję. • Omów, co poszło dobrze, a co stanowiło wyzwanie w kontekście wirtualnym. • Podziel się spostrzeżeniami na temat budowania zaufania i zdalnej identyfikacji wskaźników handlu ludźmi. • Podsumowanie.
Referencje	UNODC, IOM, ILO, OSCE, Vera Institute of Justice, CTI, IACP

STUDIUM PRZYPADKU I ODGRYWANIE RÓL

Julia to 28-letnia kobieta z Ukrainy, która uciekła przed wojną i szukała schronienia w Bułgarii. Mężczyzna zaoferował jej pracę sprzątaczką w hotelu, obiecując godziwe wynagrodzenie i bezpieczne zakwaterowanie. Po przyjeździe jej paszport został skonfiskowany, a ona sama została zmuszona do długich godzin pracy bez wynagrodzenia. Julia mieszka w ciasnym, wspólnym mieszkaniu z ograniczoną

swobodą wychodzenia z domu. Czuje się uwięziona i obawia się, że władze zawsze będą wspierać bułgarskiego właściciela hotelu, a nie ukraińskiego uchodźcę. Julia wydaje się wycofana i waha się odzywać podczas rozmów.

- Utwórz grupy 4–6 osobowe.
- Role w każdej grupie: Ofiara, Osoba przeprowadzająca wywiad, Obserwatorzy.
 - o Ofiara: przedstaw Julię, wykorzystując szczegóły ze studium przypadku. Dostosuj odpowiedzi, aby odzwierciedlały nerwowość, nieufność i niechęć do ujawnienia wszystkich szczegółów.
 - o Przesłuchujący: przeprowadź symulację wywiadu, aby zidentyfikować oznaki handlu ludźmi, stosując podejście wrażliwe na potrzeby klienta (VoT) (zaspokajanie bieżących potrzeb, budowanie zaufania, zadawanie pytań otwartych, zapewnienie bezpieczeństwa).
 - o Obserwatorzy – rób notatki z interakcji, korzystając z dostarczonego formularza ewaluacyjnego i oceń podejście przesłuchującego.

Formularz obserwacji odgrywania ról

1. Obserwuj odgrywanie ról i oceń osobę przeprowadzającą rozmowę kwalifikacyjną pod kątem każdego kryterium.
2. Zakreśl ocenę, która najlepiej odzwierciedla pracę osoby przeprowadzającej rozmowę kwalifikacyjną.
3. W sekcji „Notatki obserwatora” podaj konkretne uwagi lub przykłady dla każdego kryterium.

Kryteria	Skala oceny	Notatki obserwatora
Budowanie zaufania	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Korzystanie z pytań otwartych	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Okazywanie empatii	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Odpowiadanie na sygnały emocjonalne ofiary	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Zapewnienie wrażliwości kulturowej	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Szanowanie autonomii ofiary	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Zachowanie poufności	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	

Kryteria	Skala oceny	Notatki obserwatora
Radzenie sobie z niechęcią i strachem	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Obserwowanie sygnałów niewerbalnych	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	
Zapewnienie bezpiecznego wspierającego środowiska	Doskonały / Dobry / Wymaga poprawy / Nie zaobserwowano	

5.6 Wnioski

W jaki sposób to szkolenie pogłębiło Twoje zrozumienie wyzwań, przed którymi stoją ofiary handlu ludźmi w celu pracy przymusowej?

- „Jakie umiejętności lub podejścia z dzisiejszej sesji zastosujesz w swojej pracy, aby lepiej wspierać i identyfikować ofiary?”
- „Zastanów się nad znaczeniem empatii i wrażliwości kulturowej podczas interakcji z potencjalnymi ofiarami. Jak mogą one kształtować Twoją praktykę zawodową?”
- „Jakie bariery w budowaniu zaufania zaobserwowałeś/aś podczas odgrywania ról i jak można je pokonać w rzeczywistych sytuacjach?”

- „W jaki sposób podejście uwzględniające aspekt VoT może przyczynić się do skuteczniejszej identyfikacji i ochrony ofiar handlu ludźmi?”

www.eradicating2project.eu

**Co-funded by
the European Union**

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Union nor the European Commission can be held responsible for them.